

ISSN 2415–8763

**Економіка і право
охорони здоров'я**

№ 2 (10), 2019

Економіка і право охорони здоров'я

№ 2 (10), 2019

НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ЖУРНАЛ

ПЕРІОДИЧНІСТЬ ВИХОДУ – 2 рази на рік

ЗАСНОВАНИЙ – грудень 2014 року

ЗАСНОВНИКИ

Державна установа «Український інститут стратегічних досліджень Міністерства охорони здоров'я України»
Вищий державний навчальний заклад України «Українська медична стоматологічна академія»
Державний вищий навчальний заклад «Ужгородський національний університет»

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР – Слабкий Г.О.

ЗАСТУПНИКИ ГОЛОВНОГО РЕДАКТОРА – Дзюба О.М., Ждан В.М., Смоланка В.І.

ВІДПОВІДАЛЬНИЙ РЕДАКТОР – Ситенко О.Р.

ДИЗАЙН І ВЕРСТКА – Кривенко Є.М.

ГОЛОВА СЕКРЕТАРІАТУ – Дудник С.В.

СЕКРЕТАРІАТ – Касинець С.С. (Полтава), Бутенко І.В. (Київ), Качала Л.О. (Ужгород)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ (голова редакційної колегії – д.мед.н., проф. Ковальова О.М.)

Голованова І.А., Істомін С.В., Карамзіна Л.А., Лазур Я.В., Мельник П.С., Мікловда В.П.,
Нагорна А.М., Приходько В.О., Рогач І.М., Рогач О.Я., Ситенко О.Р., Слабкий Г.О.,
Фера О.В., Чепелевська Л.А., Черемухіна О.М., Чопей І.В., Шатило В.Й.

РЕДАКЦІЙНА РАДА (голова редакційної ради – д.мед.н., проф. Лехан В.М. (Дніпропетровськ))

Васильєв К.К. (Одеса), Вороненко Ю.В. (Київ), Голубчиков М.В. (Київ), Грузєва Т.С. (Київ),
Децик О.З. (Івано-Франківськ), Камінська Т.М. (Харків), Клименко В.І. (Запоріжжя),
Кобер Л. (Словаччина), Коваленко О.С. (Київ), Кочет О.М. (Київ), Краков'як Я. (Польща),
Кудренко М.В. (Київ), Лашкул З.В. (Запоріжжя), Лобас В.М. (Красний Лиман), Любінець О.В. (Львів),
Медведовська Н.В. (Київ), Миرونюк І.С. (Ужгород), Моїсеєнко Р.О. (Київ), Овоц А. (Польща),
Огнєв В.А. (Харків), Тодоров І.Я. (Ужгород), Толстанов О.К. (Київ), Шафранський В.В. (Київ)

Журнал включено до Переліку наукових фахових видань

України, в яких можуть публікуватися результати
дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів
доктора і кандидата наук, затвердженого наказом
Міністерства освіти і науки України від 07.10.2016 № 1222

Рекомендовано до друку Вченою радою
ДУ «Український інститут стратегічних досліджень
МОЗ України» (протокол № 9 від 29.10.2019 р.)

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:

провулок Волго-Донський, 3, м. Київ, 02099, Україна
телефон: +380 44 576-41-19; 576-41-09
факс: +380 44 576-41-20; 576-41-09
e-mail: s.nauka@ukr.net

Свідоцтво про державну реєстрацію
КВ № 21125-10925Р від 24.12.2014 р.

Підписано до друку 30 жовтня 2019 р.
Загальний наклад 100 прим. Зам. № 10//06/01

ВИДАВЕЦЬ:

ДУ «Український інститут стратегічних досліджень
Міністерства охорони здоров'я України»
провулок Волго-Донський, 3, м. Київ, 02099, Україна

ВИДАВНИК:

«СПД ФО «Коломіцин В.Ю.»
Свідоцтво про державну реєстрацію
В02 № 257914 від 09.12.2002 р.

Надруковано у МВЦ «Медінформ»
вулиця Котельникова, 95, м. Київ, 03179, Україна
тел./факс +380 44 501-35-69

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 1194 від 15.01.2003 р.

Усі статті рецензовано. Відповідальність за достовірність фактів та інших відомостей у публікаціях несуть автори.
Цілковите або часткове розмноження в будь-який спосіб матеріалів, опублікованих у цьому виданні,
допускається лише з письмового дозволу редакції.

ЗМІСТ / CONTENT

<i>Августиневич Я.І.</i> Амбулаторно-поліклінічна допомога з точки зору медичних працівників в аспекті сучасних змін <i>Avgustovych Ya.I.</i> Outpatient care from the point of view of medical professionals in the aspect of modern changes	5
<i>Брич В.В., Гудюк Н.А., Гуцол І.Я.</i> Характеристика захворюваності та поширеності хвороб кістково-м'язової системи та сполучної тканини в Закарпатській області <i>Brych V.V., Hudiuk N.A., Hutsol I.Y.</i> Characteristics of the incidence and prevalence of diseases of musculoskeletal system and connective tissue in Transcarpathian region	10
<i>Дзюба О.М., Брацюнь О.П.</i> Стан обізнаності сімейних лікарів щодо питань законодавчого регулювання медичного забезпечення паліативних пацієнтів <i>Dziuba O.M., Bratsyun O.P.</i> Condition of family doctor awareness on legislative regulation of medical care of paliative patients	15
<i>Кошля В.І., Піскун А.В.</i> Структурно-функціональні зміни коронарних судин у хворих на ішемічну хворобу серця у поєднанні з цукровим діабетом 2 типу <i>Koshlya V.I., Piskun A.V.</i> Structural and functional changes of coronary vessels in patients with ischemic heart disease in conjunction with diabetes mellitus type 2	19
<i>Михальчук В.М., Бондарь С.О.</i> Тенденції змін у формуванні безпечної поведінки за результатами впровадження удосконаленої моделі профілактики шкільного травматизму <i>Mikhalchuk V.N., Bondar S.A.</i> The tendencies of changes in safe behaviour formation as a result of implementation of the improved preventive model of school traumatism	25
<i>Мочалов Ю.О.</i> Порівняльне клінічне дослідження застосування вітчизняного мікрогібридного стоматологічного фотокомпозиту і його імпортованих аналогів для лікування зубів з дефектами твердих тканин <i>Mochalov I.O.</i> Comparative clinical study of domestic microhybrid dental photocomposite and its imported analogues using for treatment of teeth with hard tissues defects	32
<i>Рогач І.М., Смірнов М.М., Жорник В.В.</i> Порівняльний аналіз європейських систем однорідних груп пацієнтів <i>Rogach I.M., Smirnov M.M., Zhornyk V.V.</i> Comparative analysis of European systems of homogeneous patient groups	39
<i>Рубцова Є.І., Оберемко С.В., Ламбрух Л.М., Тимчик В.В.</i> Особливості захворюваності на дифтерію та розвитку епідемічного процесу дифтерійної інфекції в Закарпатській області <i>Rubtsova Y., Oberemko S., Lambruch L., Timchik V.</i> Peculiarities of diphtheria morbidity and epidemic process of diphtheria infection in Transcarpathian region	46
<i>Самойленко А.В., Возна І.В.</i> Поширеність стоматологічних захворювань, які потребують ортопедичного лікування у працівників заводу «Дніпроспецсталь» <i>Samoilenko A.V., Vozna I.V.</i> Prevalence of dental diseases requiring orthopedic treatment in Dniprospeetsstal employees	53
<i>Слабкий Г.О., Рогач І.М., Керецман А.О., Погоріляк Р.Ю.</i> Динаміка кадрового забезпечення первинної медико-санітарної допомоги в Закарпатській області <i>Slabkiy G.O., Rogach I.M., Keretsman A.O., Pohoriliak R.Yu.</i> Dynamics of personnel provision of primary medical assistance in the Transcarpathian region	57

захворювань, які потребують ортопедичного лікування, показав, що на першому місці знаходиться патологія твердих тканин зубів $68,6 \pm 0,91\%$, на другому місці знаходиться часткова відсутність зубів $62,2 \pm 0,45\%$, на третьому – захворювання тканин пародонту $58,7 \pm 0,14\%$, які, в більшій мірі і визначають потребу в зубному протезуванні. На четвертому – деформації зубних рядів $31,1 \pm 0,27\%$, на п'ятому – патологічна стертість зубів $25,7 \pm 0,41\%$, на шостому – прояви симптомів захворювань скронево-нижньощелепного суглоба – $23,9 \pm 0,35\%$ і на останньому – повна відсутність зубів $9,37 \pm 0,28\%$.

Перспективи подальших досліджень будуть направлені на вивчення впливу шкідливих факторів виробництва на поширеність стоматологічних захворювань, що потребують ортопедичного лікування та потреби працівників заводу в ортопедичній допомозі.

REFERENCES

1. Denga, O.V. & Yefremova, O.B. (2014). Poshirenist i struktura osnovnih stomatologichnih zahvoryuvan u robitnikiv himichnoyi promislivosti. «Innovatsiyi v stomatologiyi», 2, 89-92 [in Ukrainian].
2. Denga, O.V. & Gavrischuk, A.V. (2014). Stomatologichniy status robitnikiv metalurgiynogo virobništva. «Innovatsiyi v stomatologiyi», 1, 92-95 [in Ukrainian].
3. Naumenko, K.Ye. & Belikov, O.B. (2017). Rozpovsyudzhenist osnovnih stomatologichnih zahvoryuvan ta potreba viyskovosluzhbovtiv v ortopedichnomu likuvanni (oglyad literaturi). Bukovinskiy medichniy visnik, 21. 1 (81), 211-213 [in Ukrainian].
4. Orehova, O.V. (2016). Zahvoryuvanist pratsivnikiv girnicho-metalurgiynoyi galuzi za rezultatami periodichnih medichnih oglyadiv. Environment & Health, 2, 62-66 [in Ukrainian].
5. Sevalnev, A.I. & Sharavara, L.P. (2013). Profesiyna zahvoryuvanist pratsivnikiv na pidpriemstvah chornoyi metalurgiyi. Meditsina sododni i zavtra, 3 (60), 160-163 [in Ukrainian].
6. Gruzdeva, A.A. (2015). Vpliv virobnichih faktoriv zalizorudnogo virobništva na tkanini parodontu. Visnik stomatologiyi, 1, 39-41 [in Ukrainian].
7. Smirnova, I.V. & Klimenko, V.I. (2014). Chinniki riziku viniknennya stomatologichnih zahvoryuvan u naselennya pratsezdatoного viku velikogo promislivogo mista. Zaporozhskiy meditsinskiy zhurnal, 4, 60-62 [in Ukrainian].
8. Glazunov, O.A., Kosenko, K.M., Denga, O.V. & Denga E.M. (2013). Vliyanie professionalnyih zabolevaniy i dlitelnosti raboty na stomatologicheskiy status rabochih gornorudnogo proizvodstva. Visnik stomatologiyi, 1, 36-40 [in Russian].

Дата надходження рукопису до редакції: 16.08.2019 р.

Распространенность стоматологических заболеваний, требующих ортопедического лечения, среди работников завода «Днепроспецсталь»

A.B. Самойленко¹, И.В. Возная²

¹ГУ «Днепропетровская медицинская академия», г. Днепр

²Запорожский государственный медицинский университет, г. Запорожье

Цель. Изучить распространенность стоматологических заболеваний, требующих ортопедического лечения у работников завода «Днепроспецсталь» г. Запорожье.

Материалы и методы. Проведено обследование 913 работников: 675 (73,9%) мужчин и 238 (26,1%) женщин. Осмотренные были разделены на четыре возрастные группы.

Результаты. Патология твердых тканей зубов у рабочих завода в возрасте 31-40 лет достигает максимальных величин и составляет $91,1 \pm 1,75\%$ случаев.

Зв'язок публікації з плановими науково-дослідними роботами. Дослідження проведено в рамках науково-дослідної роботи кафедри терапевтичної, ортопедичної та дитячої стоматології на тему: «Комплексна профілактика та лікування основних стоматологічних захворювань у жителів промислового регіону», № держреєстрації 0117U006958 Запорізького державного медичного університету, м. Запоріжжя.

Вклад авторів. Самойленко А.В. приймав участь у розробці концепції та дизайну дослідження, редагуванні та остаточного затвердження статті (А, Е, F).

Возна І.В. приймала участь у розробці концепції та дизайну дослідження, провела збір даних, зробила аналіз та інтерпретацію даних, написала та відредагувала статтю (А, В, С, D, E).

Конфлікт інтересів відсутній.

В возрастной категории 41-50 лет деформация зубных рядов у обследованных соответствует – $36,7 \pm 3,03\%$, снижается до $32,4 \pm 4,25\%$ случаев в возрасте 51-60 лет. Частичная потеря зубов в целом составляет $62,2 \pm 0,45\%$, с возрастом увеличивается, достигая максимальных значений в возрасте 51-60 лет – $90,3 \pm 2,49\%$. Заболевания тканей пародонта различной степени тяжести в целом составляет $58,7 \pm 0,14\%$. Распространенность повышенной стираемости зубов у работников завода в среднем соответствует $25,70 \pm 0,41\%$ случаев.

Выводы. У обследованных на первом месте среди стоматологических заболеваний, требующих ортопедического лечения – патология твердых тканей зубов $68,6 \pm 0,91\%$, на втором – частичная потеря зубов $62,2 \pm 0,45\%$, на третьем – заболевания тканей пародонта $58,7 \pm 0,14\%$.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: распространенность, стоматологические заболевания, потребность в протезировании.

Prevalence of dental diseases requiring orthopedic treatment in Dnipropetsstal employeesA.V. Samoilenko¹, I.V. Vozna²¹DZ "Dnipropetrovsk Medical Academy of the MPH in Ukraine", Dnipro²Zaporizhzhya State Medical University, Zaporizhzhya

The aim of the study. To carry out the analysis of the dental diseases prevalence requiring orthopedic treatment among the employees of the "Dnipropetsstal" plant in Zaporizhzhya.

Materials and methods. In order to study the dental diseases prevalence requiring orthopedic treatment, we've examined 913 employees among the Zaporizhzhya "Dnipropetsstal" plant workers: 675 (73.9%) men and 238 (26.1%) women. All examined were divided into four age groups: the 1st (21-30 years) - 145; the 2nd (31-40 years) - 270; the 3rd (41-50 years) - 278; the 4th (51-60 years) - 220 employees.

The prevalence of dental diseases was estimated using a standard survey scheme, tailored to WHO recommendations. Each patient was issued a dental patient card (form No. 043/o). The investigations were carried out within the framework of the preventive examination of the «Dnipropetsstal» plant employees. The workers were examined generally by clinical methods. The condition and localization of defects in the dentition, the degree of tooth mobility, the state of the hard tissues of the teeth, the periodontal tissues were studied.

Results. The results of the study show, that at the age of 21-30 years, the prevalence of the hard tissues pathology of the teeth, requiring dental orthopedic treatment is 72.5±3.11%. At the age of 31-40 years, this indicator reaches a maximum value – 91.1±1.75%. With age, there is a gradual decline in the hard tissues' diseases of the teeth. Thus, at the age of 41-50 years, this figure is already 63.2±2.83%, and at 51-60 years - 47.7±3.95%, which is entirely explained by the age increase of the number of removed teeth due to the complications of caries and periodontal pathology. According to our data, the hard tissue pathology of the teeth as a whole occurs in 68,6±0,91% of cases.

We noticed a similar tendency in the analysis of the presence of dental rows' deformations in the plant workers. Thus, at the age of 31-40 years, the index of the prevalence of dental rows' deformations increases relative to the indicator in 21-30 years age category in 2.2 times and corresponds to 38.3±4.12%. With age, we see a gradual decline in individuals with dentition deformation at the age of 41-50 years – 36.7±3.03% to 32.4±4.25% at the age of 51-60 years. In our

opinion, this decrease is due to the increase of the persons with removable and non-removable orthopedic structures.

According to our data, there is a certain dependence of teeth loss of the examined persons' age. The index of partial absence of teeth as a whole is 62.2±0.45%. We are saddened by the fact, that already at the age of 21-30 years, this figure is 21.8±3.15%. With age, the incidence of partial teeth absence significantly increases, almost in 3 times at the age of 31-40 years – 60.6±2.55% and reaches the maximum value in the age group of 51-60 years – 9.3±2.49%.

Diseases of periodontal tissues largely cause the dentition system destruction due to the presence of dentition defects. Clinically expressed forms of periodontal tissue diseases requiring orthopedic correction with age are constantly increasing and are in the range of 22.2±3.88% – 86.2±5.26%, which is generally equal to 58.7±0.14%.

Complete teeth absence is found in 41-50 years age group and increases in 51-60 years age group, composing respectively 6.45±2.34% and 12.3±3.75%. In our opinion, the prevalence of this pathology is affected not only by age, but also by harmful factors of manufacturing. We did not detect complete teeth absence in women ($P < 0.05$).

Pathological abrasions prevalence of the examined persons gradually increases with age from 17,4±4,35% at 21-30 years to 32,2±3,11% at 51-60 years. On average, the incidence of increased tooth wear is 25.70±0.41% of cases.

The frequency of manifestations of various symptoms of the temporomandibular joint diseases (click, crunch, pain in the joints, discomfort and unpleasant sensations) among the workers is on average 23,9±0,35%. At the same time, the manifestation of the temporomandibular joint pathology is more often noted at the age of 41-50 years – 32,3±3,39%.

It should be noted, that the dental diseases prevalence among the workers requiring orthopedic treatment in men is significantly higher than in women ($P < 0.05$).

Conclusions. An in-depth analysis of the major dental diseases prevalence in Dnipropetsstal employees, requiring orthopedic treatment has showed, that the first place is the hard dental tissue pathology (68.6±0.91%), the second place is the partial absence of teeth (62.2±0.45%), on the third is periodontal tissues diseases (58.7±0.14%), which, to a greater extent, determine the need for dental prosthetics.

On the fourth is deformations of the dental rows 31.1±0.27%, on the fifth is pathological abrasion of the teeth 25.7±0.41%, on the sixth is manifestations of symptoms of the temporomandibular joint diseases - 23.9±0.35 % and on the last is complete absence of teeth 9,37±0,28%.

KEY WORDS: Prevalence, dental diseases, need in prosthetics.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

Самойленко Андрій Валерійович – доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри терапевтичної стоматології ДЗ «Дніпропетровська медична академія МОЗ України», м. Дніпро, вулиця Володимира Вернадського 9.

Возна Ірина Володимирівна – кандидат медичних наук, доцент кафедри пропедевтичної та хірургічної стоматології, Запорізького державного медичного університету, м. Запоріжжя, вулиця Академіка Амосова 83, ННМЦ «Університетська клініка».